

Bevarandeplan för Natura 2000-området Kronören

Ledskäret i förgrunden med Blågrundet, Björnhällan och Lillfjärden längre bort. Foto: Lars Lindh

Fastställd av Länsstyrelsen: 2016-12-12

Namn och områdeskod: Kronören, SE0810001

Kommun: Nordmaling

Skyddsstatus: Natura 2000: Särskilt bevarandeområde (SAC), särskilt skyddsområde (SPA)

Övrigt skydd: Naturreservat

Markägare: Naturvårdsverket samt privata

Förvaltare: Länsstyrelsen Västerbotten

Area: 5 796,4 ha

Karta

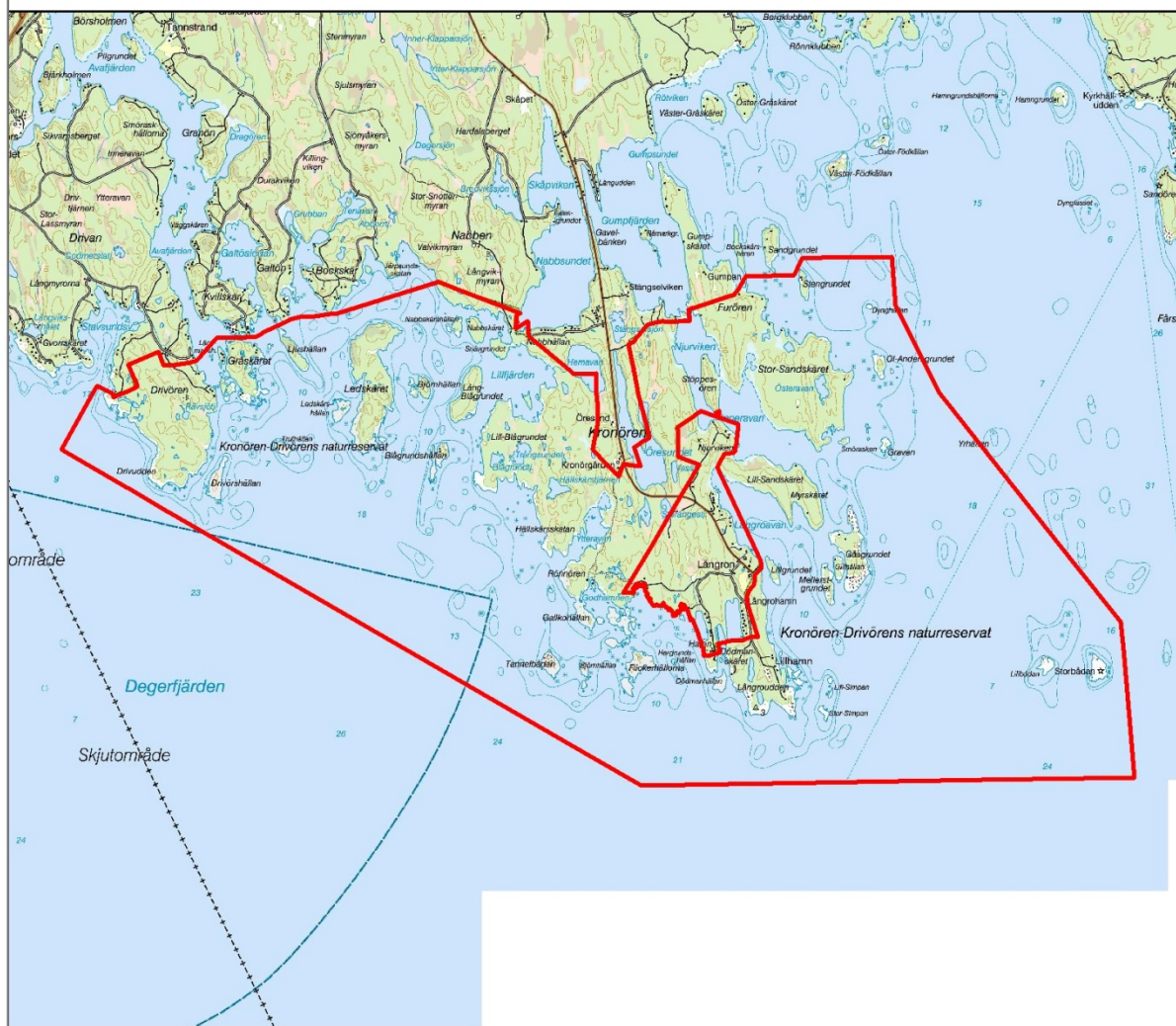
Kronören
Områdeskod: SE0810001
Kommun: Nordmaling
Area: 5796,4 ha

Länsstyrelsen
Västerbotten

Gräns för Natura 2000-området

0 2,5 5
Kilometer

Natura 2000

Natura 2000 är EU:s nätverk av värdefulla naturområden med arter eller naturtyper som är särskilt skyddsvärda ur ett europeiskt perspektiv. I Sverige har vi ca 4 000 Natura 2000-områden varav ca 250 finns i Västerbottens län. För varje område finns naturtyper och/eller arter utpekade. Syftet med Natura 2000-området är att bidra till att de för området utpekade naturtyperna och arterna har gynnsam bevarandestatus i Sverige och EU, vilket innebär att de utpekade arternas och naturtypernas utbredningsområde, areal, populationsutveckling och andra kvaliteter finns och kan bevaras.

Bevarandeplan

För varje Natura 2000-område finns en bevarandeplan upprättad. Här beskrivs de utpekade naturtyperna och arterna, deras bevarandetillstånd i det specifika området, samt vilka bevarandemål som har satts upp för dem. Om åtgärder och skötsel krävs för att uppnå målen beskrivs de också. Bevarandeplanen fastställs av Länsstyrelsen.

Bevarandeplanen ska fungera som vägledning och stöd om någon form av exploatering blir aktuell. De naturvärden som finns i respektive Natura 2000-område får inte påverkas negativt och därför krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka bevarandevärdena i ett Natura 2000-område. Det gäller även åtgärder utanför Natura 2000-området om de riskerar att påverka områdets bevarandevärden. Detta regleras i miljöbalken 7 kap 28-29§§. Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsens miljöenhet före genomförandet. Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen.

Utpekade naturtyper enligt Art- och habitatdirektivet

1140 Blottade sand- och lerbottnar	25,0 ha
1150 Laguner	45,0 ha
1160 Stora vikar och sund	500,0 ha
1170 Rev	150,0 ha
1210 Driftvallar	0,1 ha
1220 Sten- och grusvallar	4,0 ha
1620 Skär och små öar i Östersjön	200,0 ha
1630 Strandängar vid Östersjön	60,0 ha
1650 Smala Östersjövikar	15,0 ha
3160 Myrsjöar	10,0 ha
7140 Öppna mossar och kärr	40,0 ha
9010 Taiga	600,0 ha
9030 Landhöjningsskog	160,0 ha
91D0 Skogsbevuxen myr	8,0 ha

Utpekade arter enligt Art- och habitatdirektivet

1364 Gråsäl
1960 Ishavshästsvans

Utpekade arter enligt Fågeldirektivet

A001 Smålom
A002 Storlom
A038 Sångsvan
A072 Bivråk
A075 Havsörn
A094 Fiskgjuse

A108 Tjäder
A127 Trana
A151 Brushane
A166 Grönben
A190 Skräntärna
A193 Fisktärna
A194 Silvertärna
A236 Spillkråka
A241 Tretåig hackspett
A338 Törnskata
A409 Orre

Beskrivning av området

Kronören vid Nordmalingskusten är ett av länets större skärgårdsreservat med en tydlig marin prägel. Området skyddades som naturreservat 1975, och har sedan utökats två gånger: 1984 och 2002. Skogen på Stor-Sandskäret skyddades från skogsbruk i ett beslut från 1994.

Reservatet är ett mycket fint skärgårdsområde i övergången mellan klippkusten i Ångermanland och Västerbottens steniga moränkust. Från Långroudden längst ut på Kronörenhalvön ser man övergången tydligt. Långroudden har en påtaglig prägel av exponerad kust och drumlinlandskap. Vind, vågor, issprängning, isskruvning och även inlandsis har skapat både klapperstensfält och kalspolade klippor.

Området är tydligt präglat av landhöjningen. Igenväxande vikar, små våtmarker och strandängar övergår i en gråal- och rönnbård. Innanför den domineras skogarna av gran med stort lövinslag. Grova, gamla, tallar finns spridda i de inre delarna.

Området tillhör Bottenhavets vattendistrikt och de yttre delarna har en tydlig marin prägel med växande bälten av smaltång och rödalger. Smaltången som liknar blåstången har med stor sannolikhet utvecklats i Bottenhavets bräckta vatten. Även de inre vikarna hyser en rik och tät bottenvegetation med flera för Sverige sällsynta och ovanliga arter. I viken mellan Stor-Sandskäret och på fastlandet finns bland annat Sveriges enda kända lokaler för ishavshästsvans. Karaktärsarter är knoppslinga, borstnate, borststräfsa och havsnajas. Längs stränderna växer blåsäv, nålsäv, agnsäv och vass.

Området utgör goda fågelmarker, både för kustfåglar och typiska skogsfåglar. Kronören är också klassisk havsörnsmark. Här återetablerade sig ett av de första paren i Västerbotten-Ångermanland på 1970-talet. I Kronören finns också Sveriges fem klövviltarter. Älg och rådjur är givetvis naturliga, ren finns här i sitt vinterbetesland, medan både kronhjort och dovhjort har förvildats efter rymningar från hägn i Nordmalingsområdet.

Lillbådan och Storbådan i den yttersta delen av Nordmalingsfjärden är två speciella öar som är mer eller mindre helt kala. Lillbådan är fågelskyddsområde och här råder beträdnadsförbud under tiden 15 april – 15 augusti.

Området berörs av tre vattenförekomster: Yttre Nordmalingsfjärden, Norra Bottenhavets kustvatten samt Degerfjärden.

Området är utpekad i HELCOMs nätverk av marina skyddsområden i Östersjön, så kallade HELCOM MPAs (<http://www.helcom.fi/action-areas/marine-protected-areas>).

Bevarandesyfte

Det överordnande bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som

omfattas av EUs Fågeldirektiv eller Art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Prioriterade bevarandevärden

Den variationsrika och ostörda helhetsmiljön med stora sammanhängande landhöjningsskogar, våtmarker samt strand- och vattenmiljöer, samt de utpekade fågelarterna som är knutna till dessa miljöer.

Motivering

Området är tydligt präglat av landhöjningen och erbjuder goda livsmiljöer för ett stort antal växt- och djurarter. Fågellivet är mycket rikt; här finns skogsfåglar som tjäder och tretåig hackspett såväl som typiska kustarter.

Prioriterade åtgärder

Åtgärder för att bevara ishavshästsvansens population kan bli aktuella framöver. Minkjakt för att minimera den negativa påverkan som mink har på kustfåglars häckningsframgång. Bekämpning av vresros.

Beskrivning av utpekade naturtyper

1140 Blottade sand- och lerbottnar

Grunda, sandiga och leriga bottnar som delvis blottas vid lågvatten. Naturtypen är viktig för änder och vadarfåglar som söker föda i de grunda bottnarna. I fr.a. Njurviken, Inneravan och Långroavan finns relativt stora områden som blottas vid lågvatten.

Bevarandetillstånd idag

Bedöms vara gynnsamt.

Bevarandemål

Naturtypen ska fortsätta blottas vid lågvatten och behålla sin naturliga förekomst av typiska arter. Vattenkvaliteten ska vara god med ingen eller endast en försumbar påverkan av övergödning. Naturtypen ska förbli opåverkad av verksamheter såsom muddring och bottenfiske. Arealen ska inte minska utöver den naturliga minskningen som landhöjningen medför.

1150 Laguner

Helt eller delvis avsnörda grunda havsvikar, skilda från havet genom trösklar, tät vegetation eller dylikt som begränsar vattenutbytet. Laguner utgör en viktig livsmiljö för exempelvis fågel- och fiskarter. Landhöjningen gör att dessa miljöer ändrar form och funktion över tid, och att nya laguner hela tiden skapas. Laguner finns spridda i området. De största är Ytteravan och Godhamnen; exempel på mindre är inre delen av Inneravan och vid Dödmanskäret. Ytteravan och Godhamnen domineras av arter som borststräfsa, knoppslinga, borstnate, spådnate och havsnajas. Blåstång/smaltång växer i Ytteravan. Längst in i Inneravan växer den utpekade arten ishavshästsvans.

Bevarandetillstånd idag

Bedöms vara gynnsamt. Det finns dock indikationer på att gränsvärdena för kvicksilver och polybromerade difenyletrar (PBDE) överskrider i samtliga tre vattenförekomster.

Bevarandemål

Naturtypen ska kunna fungera som viktiga lek- och uppväxtmiljöer för många fiskarter samt värdefulla lokaler för vadare och andfåglar. Vattenkvaliteten ska vara god och utsläpp och läckage av övergödande näringsämnen, miljögifter, olja och kemikalier ska vara försumbar. Typiska arter ska förekomma, och främmande arter ska inte inverka negativt på dessa. Naturtypen ska förbli opåverkad av

fysiska verksamheter såsom muddringar, pirar och bryggor. Arealen ska inte minska utöver naturliga förändringar som landhöjningen medför.

1160 Stora vikar och sund

Stora grunda vikar och sund med begränsat inflytande av sötvatten. Ofta förekommer ålgräs- eller natesamhällen. Vissa delar kan dock vara utan vegetation och djupare. Stora delar av Njurviken och Inneravan är klassade som naturtyp. Här dominerar arter som bortsnate, borststräffe, knoppslinga och havsnajas. Längs stränderna växer främst blåsäv och agnsäv. I de grundare partierna av dessa två vikar växer den utpekade arten ishavshästsvans.

Bevarandetillstånd idag

Bedöms vara gynnsamt. Det finns dock indikationer på att gränsvärdena för kvicksilver och polybromerade difenyletrar (PBDE) överskrider i samtliga tre vattenförekomster.

Bevarandemål

Vattenkvaliteten ska vara god och den antropogena belastningen i form av utsläpp och läckage av övergödande och försurande ämnen, olja och kemikalier ska vara försumbar. Vattenomsättningen ska vara naturlig och inte påverkas av byggnader, bryggor etc. Botten ska vara varierande med en variationsrik vegetation. Muddring ska inte påverka naturtypen. Typiska arter ska förekomma, och främmande arter ska inte inverka negativt på dessa. Arealen ska inte minska utöver naturliga förändringar som landhöjningen medför.

1170 Rev

Biogena och/eller geologiska bildningar av hårt substrat på hård- eller mjukbottnar. Reven är topografiskt avskilda genom att de höjer sig över havsbotten i littoral och sublittoral zon. Revmiljön karaktäriseras ofta av en zonering av bentiska samhällen av alger och djurarter. Rev har i området pekats ut med hjälp av fjärranalys och djupkartor.

Bevarandetillstånd idag

Bedöms vara gynnsamt. Det finns dock indikationer på att gränsvärdena för kvicksilver och polybromerade difenyletrar (PBDE) överskrider i samtliga tre vattenförekomster.

Bevarandemål

Vattenkvaliteten ska vara god med försumbar påverkan av övergödning, samt en mycket begränsad sedimentation. Revet ska ha en tydlig zonering av bentiska växtsamhällen med hög primärproduktion och stor artrikedom. Typiska arter ska finnas, och främmande arter ska inte påverka dess antal eller utbredning. Arealen ska inte minska utöver naturliga förändringar som landhöjningen medför.

1210 Driftvallar

Kväverika driftvallar med vegetation av främst ettåriga växter, men ett inslag av fleråriga växter kan förekomma. Driftvallarna uppkommer genom att tång, vass eller annan vegetation drivit med vattnet genom strömmar och vågrörelser och lagrats upp som vallar längs stränderna. På det ofta mycket kväverika underlaget förekommer en, frodig vegetation. Naturtypen är inte karterad men uppskattas finnas spridd i små förekomster längs stränderna.

Bevarandetillstånd idag

Bedöms vara gynnsamt.

Bevarandemål

Naturtypen ska hysa ansamlingar av kväverikt, organiskt material, och därmed förutsättningar för en kvävegynnad flora. Artsammansättningen ska vara naturlig. Arealen ska inte minska.

1220 Sten- och grusvallar

Sten- och grusvallar i direkt anslutning till stranden. Vegetationens utformning är beroende av hur exponerad stranden är för vind och vågor. Naturtypen finns spridd i området.

Bevarandetillstånd idag

Bedöms vara gynnsamt.

Bevarandemål

Vattenkvaliteten ska vara god utan påverkan av övergödning. Artsammansättningen ska vara naturlig och det ska finnas en tydlig zonering av olika vegetationstyper, från vattnet och uppåt. Arealen ska inte minska.

1620 Skär och små öar i Östersjön

Grupper eller enstaka mindre öar och skär i Östersjön. Öarna ligger i ett exponerat läge och är vanligen trädlösa. Landvegetationen består av arter som är anpassade till torka, vindexponering samt frånvaro av egentlig jordmån. Det finns en mängd små skär spridda i området.

Bevarandetillstånd idag

Bedöms vara gynnsamt. Det finns dock indikationer på att gränsvärdena för kvicksilver och polybromerade difenyletrar (PBDE) överskrids i samtliga tre vattenförekomster.

Bevarandemål

Vattenkvaliteten ska vara god. Öarna ska utgöra goda häckningsmiljöer för fåglar och uppehållsplatser för sälar. Vegetationen ska vara artrik, varierad, och olika grad påverkas av naturlig näringstillförsel från fågelspillning. Typiska arter ska finnas, och främmande arter ska inte påverka dess antal eller utbredning. Arealen ska inte minska utöver naturliga förändringar som landhöjningen medför.

1630 Strandängar vid Östersjön

Strandbetesmarker och strandängar vid Östersjön. Ofta har naturtypen varit hävdad genom slåtter eller bete. Även störningar som isrörelser, landhöjning och gåsbete kan skapa och hålla strandängar öppna. Strandängar finns spridda i området.

Bevarandetillstånd idag

Bedöms vara gynnsamt. Troligtvis hålls strandängarna öppna av landhöjning och isrörelser, och frånvaro av slåtter och bete borde därför inte vara något problem.

Bevarandemål

Naturtypen ska utsättas för störning som håller den öppen. Ängen ska vara artrik med typiska, hävdgynnade arter. Hydrologin ska vara naturlig med återkommande översvämningar. Näringsstatusen ska vara naturlig utan gödselpåverkan. Naturtypen ska utgöra god livsmiljö för häckande och rastande fåglar. Arealen ska inte minska utöver naturliga förändringar som landhöjningen medför.

1650 Smala Östersjövikar

Långa och smala vikar i Östersjön, avskilda från det öppna havet genom trösklar. Mjukt bottenmaterial som dy och gyttja lagras i vikarna och ger ett rikt växt- och djurliv. Naturtypen utgörs av ett mosaikartat biotopkomplex som är rikt på olika slags växt- och djursamhällen. Avafjärden är klassat som en sådan vik, och den yttersta delen av viken ligger inom området.

Bevarandetillstånd idag

Bedöms vara gynnsamt. Det finns dock indikationer på att gränsvärdena för kvicksilver och polybromerade difenyletrar (PBDE) överskrids i samtliga tre vattenförekomster.

Bevarandemål

Vattenkvaliteten ska vara god och utsläpp och läckage av övergödande och försurande ämnen, olja och kemikalier ska vara försumbar. Naturtypen ska ha en naturlig, långsam vattenomsättning som begränsas av trösklar. Bottenstrukturen ska vara opåverkad av t.ex. muddring. Artsammansättningen ska vara naturlig och typiska arter ska finnas. Främmande arter ska ha en försumbar påverkan på artsammansättningen. Arealen ska inte minska utöver naturliga förändringar som landhöjningen medför.

3160 Myrsjöar

Myrsjöar är ofta små och kännetecknas av näringsfattigt vatten, låg produktivitet och påverkan av humussyror som gör dem naturligt sura.

Bevarandetillstånd idag

Bedöms vara gynnsamt.

Bevarandemål

Sjöarna ska ha en opåverkad hydrologi med intakta strandvåtmarker och strandskogar. Vattenkvaliteten ska vara tillräckligt god och belastningen av närsalter, miljögifter och grumlande ämnen begränsas. Främmande arter eller fiskstammar ska inte inverka negativt på artsammansättningen eller variationen av arter genom ändrade konkurrensförhållanden eller smittspridning. Arealen ska inte minska utöver naturliga förändringar som landhöjningen medför.

7140 Öppna mossar och kärr

Naturtypen öppna mossar och kärr är brett definierad och inkluderar mossar och kärr som är plana, svagt välvda, eller sluttande. De ska vara öppna eller glest trädbevuxna och inte ha mer än 30 % kronäckning. Öppna myrar finns spridda i området, och består ofta av gamla, uppgrundade havsvikar.

Bevarandetillstånd idag

Bedöms vara gynnsamt. Myrarna verkar vara opåverkade av dikning. Den kommer dock på lång sikt att växa igen på grund av landhöjningen. Det är en naturlig process.

Bevarandemål

Hydrologin spelar en mycket viktig roll och ska inte försämrats genom t.ex. dikning eller exploatering. Myrarnas struktur, funktion och typiska arter ska finnas kvar. Arealen ska inte minska utöver naturliga förändringar som landhöjningen medför.

9010 Taiga

Som taiga räknas skog med relativt liten påverkan och vars strukturer och funktioner liknar dem i en urskogsartad skog eller en naturskog. Viktigt är att det finns en skoglig kontinuitet och att träden är i olika åldrar och storlekar. Skog finns främst på de större öarna. Avgränsningen mot glest trädklädda håll- och klappermarker är svår. Taiga-klassad skog finns främst på västra delen av Kronören, Långrodden, Stor- och Lillsandskäret, Gåsgrundet och Ledskäret. Mindre områden finns även på andra håll. På Drivören finns mycket hållmarker med varierande typer av skog, varav stora delar inte kan klassas som taiga idag.

Bevarandetillstånd idag

Bedöms vara gynnsamt. Skogen är naturskogsartad och värdena kommer att utvecklas ytterligare över tid.

Bevarandemål

Naturtypen ska huvudsakligen präglas av naturliga processer och träd i olika åldrar och dimensioner ska finnas. Död ved ska finnas i stor mängd och olika grader av nedbrytning. Skogen ska präglas av lång kontinuitet och hysa arter typiska för sådan skog. Arealen ska inte minska.

9030 Landhöjningsskog

Primärskog i olika successionsstadier som uppkommit genom landhöjningen, från busksnår och albjord till örtrika skogspartier och fattigare barrskogar. I takt med landhöjningen koloniserar de olika ingående miljöerna successivt nya områden. Skogar belägna högre än 3 m över havet förs till 9010 eller annan lämplig skogstyp.

Bevarandetillstånd idag

Bedöms vara gynnsamt.

Bevarandemål

Skogen ska präglas av naturlig dynamik och en succession där alla stadier finns representerade. Den ska vara naturskogsartad med träd i olika åldrar, samt rikligt med död och döende ved från både löv- och barrträd. Hydrologin ska vara ostörd. Typiska arter ska finnas. Arealen ska inte minska utöver naturliga förändringar som landhöjningen medför.

91D0 Skogsbevuxen myr

Naturtypen förekommer på fuktiga-blöta myrar med högt liggande grundvattenyta. Krontäckningen är minst 30 %. Små områden av naturtypen finns spridda i området.

Bevarandetillstånd idag

Bedöms vara gynnsamt.

Bevarandemål

Naturtypen ska ha en naturlig hydrologi och hydrokemi utan påverkan från t.ex. dikningar eller körskador. Det ska finnas träd i olika åldrar och dimensioner och med inslag av död ved. Skogen ska präglas av naturlig dynamik utan påverkan från skogsbruk. Arealen ska inte minska utöver naturliga förändringar som landhöjningen medför.

Beskrivning av utpekade arter

1364 Gråsäl

Gråsäl förekommer i Norra Atlanten och i Östersjön och utbredningen är uppdelad i tre huvudområden: Västra Atlanten från Labrador till New England, östra Atlanten med centrum runt de Brittiska öarna, samt Östersjön. Ett litet antal (något eller några tiotal) finns också längs den svenska västkusten.

Bevarandetillstånd

Gråsäl rör sig över stora områden, och det är därför inte möjligt att sätta ett områdesspecifikt bevarandetillstånd för arten. Istället pratar man om Östersjöpopulationen som helhet. Inventeringar har genomförts sedan mitten av 1970-talet, och resultat från dessa antyder att det svenska beståndet minskade fram till mitten av 1980-talet, till stor del på grund av miljögifter. Därefter har beståndet nästan tredubblats, med en snabbare ökningstakt i Bottniska viken än i södra Östersjön.

Det totala antalet gråsäl i Östersjön ökar med cirka 8 procent årligen sedan 2000 då koordinerade räkningar infördes i länderna kring Östersjön. Populationen är uppe i ca 30 000 djur. Gråsäl i Östersjön rör sig över stora områden och tillhör därför samma förvaltningsenhet. Inventeringarna av gråsäl i Östersjön samordnas därför sedan 2000 med finska, estniska, ryska och danska myndigheter för att kunna ge en indikation på utvecklingen för Östersjöns gråsälspopulation som helhet.

Även om trenden är tydligt positiv sedan 1980-talet är populationen ännu bara en bråkdel av vad den var under början av 1900-talet, då uppskattningsvis 88 000 - 100 000 djur fanns i Östersjön. Under 2000-talet har ett minskande späcklager observerats hos gråsälarna och förekomst av hudskador och leverparasiter har ökat.

Bevarandemål

Arten ska ha gynnsam status på populationsnivå, och det specifika området ska bidra till det. Drunkningar i fiskeredskap ska vara minimal. Sjukdomar, t.ex. tarmsår, ska ha en försumbar påverkan på populationsstorleken. Platser där kutarna föds och växer upp på vårvintern, samt platser där sälarna ömsar päls på försommaren, ska vara ostörda under dessa perioder. Vattenkvaliteten ska vara god och belastningen av övergödande och försurande ämnen, miljögifter, olja och kemikalier ska vara försumbar.

1960 Ishavshästsvans

Ishavshästsvans växer normalt nedanför medelvattenlinjen på strandängar längs brackvattenkust. Den växer endast i skyddade lägen, i regel trånga vikar, och på mycket mjuk botten. Samtliga lokaler som arten varit känd från i Sverige har varit flacka stränder med snabb landhöjning, där den koloniserar nya, grunda områden som stiger upp ur havet. Tidigare har arten funnits på flera ställen längs Bottenhavskusten, men numera är Kronören det enda område i Sverige där arten finns.

Bevarandetillstånd idag

Bedöms vara ogynnsamt. Arten har en mycket begränsad förekomst idag som inte kan anses som långsiktigt hållbar. I närheten av dess nuvarande förekomster är det ont om lämpliga miljöer för arten att kolonisera framöver. Dessutom kan klimatförändringarna minska landhöjningstakten vilket innebär ytterligare problem. Framtidsutsikterna för ishavshästsvans är mörka och det kan inte ses som uteslutet att arten riskerar att försvinna från Sverige inom 20 år om inte kraftfulla insatser utförs.

Bevarandemål

Populationen ska finnas kvar och inte minska i antal eller utbredning. Populationen ska vara tillräckligt livskraftig för att överleva på lång sikt, och uppdelad i flera metapopulationer för att möjliggöra återkolonisation om någon delpopulation slås ut. Dess livsmiljö ska vara fri från igenväxning, och förekomsterna i Kronören är beroende av att landhöjningen kontinuerligt skapar nya, grunda områden för arten att kolonisera. Påverkan från isrörelser är också viktig och ska fortsätta hålla artens livsmiljö öppen.

Beskrivning av utpekade fågelarter**Skogsfåglar**

Följande av de utpekade fågelarterna är i första hand knutna till skogen: spillkråka, tretåig hackspett, tjäder, och bivråk. De flesta arter är utpräglade stannfåglar som kan förväntas finnas i området hela året. Bivråken flyttar till tropiska Afrika på vintern. Den tretåiga hackspetten är mer rörlig under vintern.

Bevarandetillstånd idag

Utpekade skogsfåglar bedöms ha gynnsamma bevarandetillstånd. Skogarna i anses utgöra goda livsmiljöer för fåglarna. Det finns dock ingen särskild övervakning av fågelpopulationerna i området. Flera av arterna minskar nationellt, framförallt på grund av det landskapstäckande, intensiva skogsbruket.

Bevarandemål

Områdets populationer av dessa arter ska vara livskraftiga och inte minska i antal eller utbredning. Arternas livsmiljö ska bestå av variationsrik och naturskogsartad skog, med träd i olika åldrar och storlekar och ett stort inslag av lövträd.

Alla utpekade arter påverkas negativt av skogsbruk. Skogen ska därför vara opåverkad av skogsbruk och vara av naturskogskaraktär. För den tretåiga hackspettens födotillgång ska döda och döende granar finnas rikligt. Grova träd, framförallt asp, ska finnas för spillkråkan att hacka ut sitt bohål i. För spill-

kråkan ska det finnas ett stort inslag av asp som har god kontinuitet, med träd i alla åldrar och dimensioner. För bivråken ska äldre, lövrik skog finnas.

Tjädern kräver stora, sammanhängande skogsområden, och är framförallt vintertid beroende av äldre skog för födan. Den återkommer till samma spelplats varje år, och det är viktigt att dessa inte platser inte avverkas. Våtmarker med stor tillgång på tuvull ska finnas för hönans födotillgång på våren. De ska ha en naturlig hydrologi med riklig tillgång på insekter, som utgör viktig föda för de unga kycklingarna.

Sjö- och våtmarksfåglar

Följande fågelarter är främst knutna till sjö- och våtmarksmiljöer: smålom, storlom, havsörn, trana, brushane, grönbena, silvertärna, fisktärna, skräntärna, fiskgjuse, sångsvan, törnskata och orre. Alla arter utom orren är utpräglade flyttfåglar och finns endast i området under häckningsperioden. Orren förekommer i området året runt. Törnskatan är inte knuten till vatten specifikt utan är en öppenmarksfågel som trivs i hedmarker och liknande miljöer.

Bevarandetillstånd idag

Bedöms vara gynnsamt. Området utgör goda häckningsmiljöer för tärnorna, med många små öar och skär. På Lill-Bådan råder beträdnadsförbud 15 april – 15 augusti, vilket minimerar störning och ökar chanserna för god häckningsframgång. Havsörnen har ökat stadigt i hela Europa de senaste decennierna. Skräntärnan har å andra sidan minskat under en längre tid i Östersjön. I Västerbotten fanns år 2010 30 häckande par; år 2015 endast 21 par. Minskningen är troligen kopplad till minkangrepp på ägg och ungar. Merparten av arterna är flyttfåglar vilket betyder att faktorer utanför området också påverkar populationerna.

Bevarandemål

Områdets populationer av dessa arter ska vara livskraftiga och inte minska i antal eller utbredning. Myrarnas och sjöarnas hydrologi är mycket viktig och får inte försämras genom skogsbruk, dikning eller tung terrängkörning. Vattenkvaliteten ska vara god med en försumbar påverkan från förorening, övergödning eller miljögifter. Flera arter, t.ex. havsörnen, fiskgjusen och tärnorna, är störningskänsliga under häckningsperioden, och lämpliga häckplatser ska därför vara tillräckligt ostörda för att inte påverka häckningsframgången. Särskilt viktigt är frånvaro av störning på små öar och skär. Predation från mink ska ha en försumbar påverkan på häckningen.

Flera våtmarksarter är mer eller mindre beroende av att de öppna ytorna inte växer igen. Speciellt brushanen och orren kräver stora, öppna ytor. Tranan måste ha möjlighet att bygga boet oåtkomligt för marklevande rovdjur, omgärdat av vatten, och det förutsätter myrmarker med opåverkad hydrologi.

Skogen som omger myrarna ska vara opåverkad av skogsbruk. Framförallt trana, grönbena och orre är beroende av att myrmärska skog inte avverkas. Fiskgjusen och havsörnen ska ha gamla, grova träd, helst tall, i närheten av vatten för bobygge.

Fisk ska inte planteras in i fisklösa sjöar eftersom dessa utgör häckningsplatser för smålommen. I området ska också fiskrika sjöar, laguner och vikar förekomma där smålommen, storlommen, tärnorna, fiskgjusen och havsörnen kan fiska. För sångsvanen ska vegetationsrika sjöar och laguner finnas.

För törnskatan ska öppna marker med spridda buskar och träd finnas.

Hotbild

Miljögifterna kvicksilver och polybromerade difenyletrar (PBDE) utgör hot mot områdets växt- och djurliv. Särskilt känsliga är arter högre upp i näringskedjan, inte minst de utpekade tärnorna, fiskgjusen, havsörnen och gråsälén. Kviksilver och PBDE överstiger idag EU:s gränsvärden i alla Sveriges

ytvattenförekomster. Enligt Vattenmyndigheterna bedöms det idag (2016) vara tekniskt omöjligt att sänka halterna under gränsvärdena eftersom problemet främst orsakas av långväga, luftburna föroreningar.

Övergödning påverkar artsammansättning och kan orsaka algblooming, syrebrist och bildning av giftiga ämnen. Bottenvegetationen och bottenfauna kan också påverkas negativt.

För ishavshästsvansen är igenväxning till följd av landhöjningen, tillsammans med att nya lämpliga miljöer inte skapas i närheten av de aktuella lokalerna, ett stort hot. Hela beståndet riskerar att försvinna på det sättet. Många myrmarker kommer på lång sikt att växa igen på grund av landhöjningen. Det är en naturlig process.

Flera av de utpekade fågelarterna är beroende av öppna myrmarker, och dikning är ett hot mot dessa. Törnskatan är beroende av öppna marker med spridda buskar och träd. Sådana miljöer nyskapas dock hela tiden på grund av landhöjningen.

Exploatering av kusten är ett generellt problem i Västerbottens län, och utgör ett stort hot mot den biologiska mångfalden. Uppkomsten av hus och bryggor innebär en permanent påverkan på naturtyperna, förändrar naturliga vattenprocesser. Muddring och bottenfiske påverkar artsammansättningen och förstör lekplatser för fisk. Avverkning av skogen skulle också kunna utgöra ett stort hot. Alla dessa hot finns reglerade i reservatets beslut. Skogsbruk är helt förbjudet i delar av området; i andra delar ska tillstånd för skogsbruksåtgärder ansökas om hos Länsstyrelsen. Planerad verksamhet som kan påverka en Natura 2000-klassad naturtyp eller utpekade arter negativt ska alltid föregås av en tillståndsprövning.

Störning, framförallt i form av båttrafik och landstigningar, är ett hot mot häckande fåglar. Flertalet utpekade fågelarter är störningskänsliga under häckningsperioden. Gråsäl är störningskänslig under kutens första månader på vårvintern, och under ömsning av päls under försommaren.

Vindkraftverk är ett hot mot de häckande fåglarna, både i form av störning, hög dödlighet vid kollision, samt den direkta exploatering av mark vilket kan påverka både häcknings- och födosöksområden.

Drunkning i fiskeredskap är ett stort hot mot gråsäl, och minst 400 djur beräknas dö årligen bara i svenska vatten. För Östersjön som helhet riskerar bifångsterna av gråsäl att närma sig minst 1 000 djur (eller ca 8 %) per år. Tarmsår är en sjukdom som ökat hos Östersjöns sälar sedan slutet av 80-talet, och tros ha samband med nedsatt immunförsvar hos sälarna orsakat av ett nytt, ännu okänt miljögift.

Främmande arter utgör hot mot den naturliga artsammansättningen och konkurrensen dem emellan. Vattenpest och nyzeeländsk tusensnäcka kan påverka den biologiska mångfalden. Mink utgör ett hot mot häckande fåglar, inte minst de utpekade tärnorna. Vresros finns noterad på i alla fall två platser i området. Troligen finns den på fler platser. Vresrosen bildar täta bestånd och konkurrerar ut naturliga arter. Närvaro av arten innebär också ett hot mot de vind- och vågdrivna processer som formar stränderna.

Klimatförändringar riskerar på sikt att påverka nederbörd och temperatur så mycket att vissa arter, artgrupper eller hela system minskar eller försvinner. Ökade temperaturer och en ökad koldioxidhalt i luften orsakar försurning av havet. Varmare temperaturer innebär ökade vattennivåer i haven, vilket kan bromsa eller vända effekten av landhöjning. Om detta sker är alla naturtyper och arter kopplade till landhöjningskust hotade.

Nämnda verksamheter kan utgöra hot även om de bedrivs utanför områdets gränser.

Bevarandeåtgärder

Skyddsåtgärder

Kronören är ett Natura 2000-område och har det skydd enligt miljöbalken som gäller samtliga Natura 2000-områden i landet. Alla verksamheter och åtgärder, innanför och utanför området, som på ett betydande sätt kan påverka Natura 2000-området är tillståndspliktiga enligt 7 kap 28-29 §§ miljöbalken. Området är även skyddat som naturreservat.

Lillbådan är fågelskyddsområde och här råder beträdnadsförbud under tiden 15/4 - 15/8.

Gråsäl får, enligt 3 § jaktlagen, inte fångas eller dödas om det inte uttryckligen är tillåtet vid jakt enligt andra delar av jaktlagstiftningen.

Ishavshästsvansen är fridlyst enligt miljöbalken 8 kap 1-2 §§ med stöd av 7 § Artskyddsförordningen (2007:845). Det är förbjudet att plocka, gräva upp eller på annat sätt skada fridlysta växter. Ett åtgärdsprogram för arten genomfördes 2006-2010.

Vid etablering av vindkraftverk eller annan form av exploatering kan tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken krävas med hänsyn till förekomst av havsörn och skräntärna. Ett åtgärdsprogram för skräntärna genomfördes 2007-2011.

Samtliga utpekade fågelarter är fredade enligt 3 § i jaktlagen (1987:259). Fredningen gäller också dess ägg och bon. Orre och tjäder får jagas på de tider som anges i bilaga 1 till jaktförordningen (1987:905), men är fredade övriga tider på året.

Enligt 4 § Artskyddsförordningen (2007:845) är det förbjudet att avsiktligt störa fåglarna, särskilt under deras parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttningsperioder. Det är även förbjudet att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplatser.

Brushane, bivråk, fiskgjuse, havsörn, sångsvan, trana, smålom, storlom, fisktärna, silvertärna, skräntärna och grönbena är upptagna i Bonnkonventionen för flyttande arter. Brushane, sångsvan, trana, smålom, storlom, silvertärna och grönbena är även upptagna i AEWA (African-Eurasian Waterbird Agreement).

Skötselåtgärder

Utplantning av ishavshästsvans i närliggande, lämpliga miljöer kan bli aktuellt om arten får svårt att på egen hand kolonisera nya lokaler. Landhöjningen kommer på sikt att torrlägga de platser den växer på idag. Minkjakt bör fortgå för att minimera minkens negativa effekt på häckande kustfåglar. Vresros bör bekämpas för att hindra den från att bilda täta bestånd, samt att förhindra ytterligare spridning i området.

Ytterligare information

På naturvardsverket.se kan du hitta mer information om Natura 2000.

I Naturvårdsverkets kartverktyg [Skyddad natur](#) kan du hitta kartmaterial och fakta om skyddade områden. Man kan ladda ner gränser och naturtypskartor (NNK) för alla eller enstaka områden.

I Skogsstyrelsens kartverktyg [Skogens pärlor](#) kan du bl.a. hitta information om skogar med höga naturvärden.